

De Mammapolikliniek (polikliniek voor borstafwijkingen)

Inleiding

Deze brochure informeert u over de gang van zaken op de mammapoli (mamma is de medische term voor 'borst'). U bent hier naar verwezen omdat u een verandering in uw borst(en) geconstateerd heeft of omdat bij het bevolkingsonderzoek een afwijking op de foto's gezien is. Het is goed u te realiseren dat voor u persoonlijk de situatie anders kan zijn dan beschreven.

Vooraf

Borstafwijkingen bij vrouwen komen veel voor. Vaak zijn dit onschuldige afwijkingen, slechts in een minderheid van de gevallen hebben we met kwaadaardige gezwellen te maken. Toch is het nodig om bij een verandering aan de borst uit te laten zoeken wat er aan de hand is.

In deze brochure wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan de bouw van de borst, veranderingen in of aan de borst, de aard van de veranderingen en de onderzoeken die er zijn om vast te stellen om welke aandoening het gaat. Met kennis van deze onderwerpen kunt u beter met uw arts meedenken en zelf meebeslissen over een eventuele behandeling.

De bouw van de borst

Onder de gladde huid van de borst voelt het bobbelig aan.

Deze bobbeltjes zijn de melkklieren. Zij zijn over het algemeen vrij zacht en voelen in beide borsten hetzelfde aan. Samen vormen de melkklieren het borstklierweefsel. Om de melkklieren heen ligt vet- en bindweefsel, ook wel steunweefsel genoemd.

Bij de meeste vrouwen zijn de borsten niet gelijk: de ene borst is iets groter dan de andere, de ene tepel zit iets hoger dan de andere.

Sommige vrouwen hebben vlak voor de menstruatie gezwollen en pijnlijke borsten en voelen dan knobbeltjes. Over het algemeen zijn dit onschuldige verschijnselen die samenhangen met hormonale veranderingen in het lichaam.

Veranderingen in of aan de borst

De meest voorkomende verandering in de borst is een knobbeltje. Hiermee wordt een verdikking bedoeld die anders aanvoelt dan de bobbeligheid die normaal te voelen is. Knobbeltjes kunnen heel verschillend aanvoelen. Het kan een plek zijn die niet echt rond is en wat stugger en harder aanvoelt dan de rest van het klierweefsel. Het kan ook een kogelrond knobbeltje zijn dat als een knikker onder de vingers wegglijdt. In de meeste gevallen doet een knobbeltje geen pijn.

Naast een knobbeltje in de borst kunnen er zich ook andere afwijkingen voordoen:

- Een verdikt strengetje naast de tepel.
- Deukjes of kuiltjes in de huid.
- Een tepel die sinds kort naar binnen trekt.
- Een verandering van de tepel waarbij verschijnselen optreden als roodheid, schilfertjes en een soort eczeem.
- Pijn in de borst op een plek waar ook het klierweefsel anders aanvoelt.
- Bloederig of roodbruin vocht uit de tepel.

Voor al deze veranderingen is medisch onderzoek aangewezen, want alleen dat kan uitwijzen of een verandering in of aan de borst goedaardig of kwaadaardig is.

Goedaardige tumoren

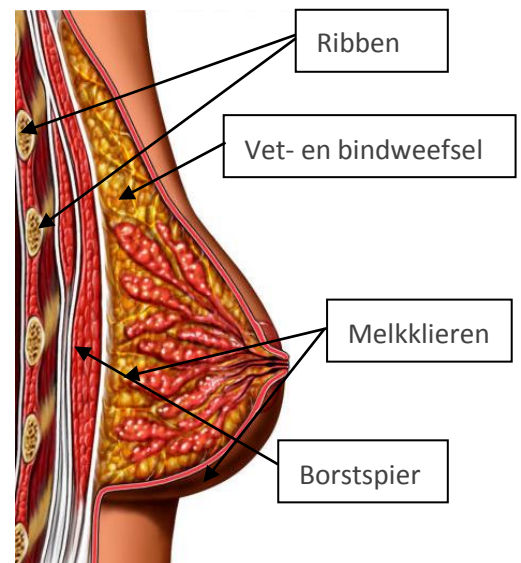
Een veel voorkomende goedaardige tumor is een bindweefselknobbel (fibro-adenoom). Deze knobbel ontstaat door wildgroei in het bindweefsel. Zij drukt het omringende weefsel opzij, maar tast gezonde cellen niet aan. Fibroadenomen hoeven alleen verwijderd te worden als ze groeien.

Voor een beeldverslag van het verwijderen van fibroadenomen kunt u terecht op www.heelmeester.nl onder het hoofdje fibroadenoom.

Dit geldt ook voor de vetweefselknobbel (lipoom), een goedaardige tumor die ontstaat vanuit het vetweefsel in de borst. Vetweefselknobbels voelen in het algemeen zacht c.q. vast-elastisch aan.

Een cyste is een andere veel voorkomende goedaardige aandoening. Een cyste is een met vocht gevulde holte. Een cyste kan ontstaan door verstopping van een uitvoergangetje van een melkklier.

Dwarsdoorsnede borst

Als de borsten gespannen zijn, is een cyste te voelen als een ronde, stevige knobbel. Er kunnen meer cysten in een of beide borsten voorkomen.

Mastopathie is een verzamelnaam voor goedaardige aandoeningen in het klierweefsel van de borsten. Het borstklierweefsel voelt onregelmatig aan, er worden een of meer knobbels, strengetjes, schijfjes of brokjes gevoeld. Ook kunnen de borsten heel gespannen zijn. Soms is er afscheiding uit de tepel(s). Mastopathie kan voorkomen in één borst of in beide borsten. Veel vrouwen hebben er met name voor de menstruatie last van, anderen altijd. De borsten kunnen dan ook pijnlijk zijn. Dit is onschuldig.

Kwaadaardige tumoren

Bij een kwaadaardige tumor dringen de tumorcellen de omringende weefsels binnen en tasten deze ook aan. Ook kunnen cellen van een kwaadaardig gezwel zich door het lichaam verspreiden. Op deze manier ontstaan op andere plaatsen in het lichaam uitzaaiingen (metastasen). Alleen wanneer er sprake is van een kwaadaardige tumor spreken we van kanker.

De mammapoli

Op de mammapoli wordt u in eerste instantie door de gespecialiseerd verpleegkundige mammapathologie gezien. Dit is een in borstaandoeningen gespecialiseerd verpleegkundige. Zij zal u naar uw klachten vragen en een lichamelijk onderzoek van de borsten uitvoeren (inspectie en bevoelen). Daarna gaat u naar de afdeling Radiologie voor een mammografie, eventueel een echo en zo nodig ook een punctie.

Uitslag

Wanneer er geen punctie plaatsvindt, krijgt u daarna op de mammapoli van de chirurg de uitslag van de onderzoeken te horen en het daarbij horende behandelingsadvies. Indien er wel een punctie gedaan is, gebeurt dit in een nieuwe afspraak met de chirurg, na ongeveer drie werkdagen.

De onderzoeken

• Mammografie

Dit is het röntgenonderzoek van de borsten. Bij dit onderzoek moet de borst worden platgedrukt. Dit is vaak onplezierig, maar het is nodig om een scherpe afbeelding van het borstweefsel te kunnen maken. Er worden altijd foto's van beide borsten gemaakt en per borst in twee richtingen (zijwaartse en bovenonderwaartse richting). Soms beslist de radioloog om nog een vergrotingsopname van een bepaald gebied te maken om dit beter te kunnen beoordelen. Op een mammografie zijn vaak al hele kleine veranderingen te zien, soms zelfs al als ze nog niet eens voelbaar zijn. Deze veranderingen kunnen goed- of kwaadaardig zijn.

• Echografie

Bij een echografie wordt met behulp van geluidsgolven een afbeelding van de borsten gemaakt. Dit levert informatie op over de verschillende weefsels in de borst. Op deze manier kan een arts bijvoorbeeld een cyste onderscheiden van een andersoortige knobbel. Omdat bij echografie alleen gezien wordt wat zich onder de geluids probe bevindt, is dit onderzoek vooral nuttig als aanvulling op een mammografie om gericht naar een bepaald gebied te kijken of om een voelbare afwijking beter te beoordelen. Het leent zich door deze beperking minder als screeningsonderzoek zoals de mammografie, waarbij de radioloog altijd door de hele borst kan kijken.

Op basis van het mammogram en een eventuele echo kan de radioloog vaak al heel goed beoordelen of een afwijking goedaardig is of niet. Wanneer er twijfel over is, zal er een punctie gedaan worden om wat weefsel uit de afwijking te verkrijgen voor microscopisch onderzoek. Wanneer dat nodig is, gebeurt dit meestal aansluitend op de röntgenonderzoeken.

- **Punctie**
- Er zijn verschillende soorten puncties. Ze worden echogeleid door de radioloog genomen, zodat deze kan zien dat er met zekerheid in de afwijking wordt geprikt.

- **De cytologische punctie**

Hierbij worden met een dunne naald wat cellen en/of vocht uit de afwijking opgezogen. Van dit materiaal wordt vervolgens een uitstrijkje gemaakt voor verder microscoponderzoek. Dit onderzoek kan informatie geven over de aard van de afwijking: goedaardig of kwaadaardig. Bij een cyste kan deze met een punctie geheel worden leeggezogen. De borstafwijking is dan meteen behandeld. Bij dit onderzoek is geen verdoving nodig.

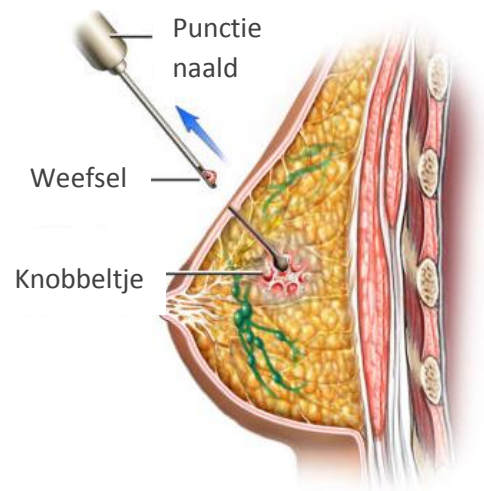
- **De histologische punctie of 'dikke naald biopsie'**

Bij een histologische punctie wordt een dikkere naald gebruikt, die het mogelijk maakt meer weefsel weg te nemen uit de afwijking. Dit levert een betrouwbaarder beeld op en is daarom de meest voorkomende punctie. Bij dit onderzoek wordt vaak de huid verdoofd.

- **De stereotactische punctie/biopsie**

Dezelfde mogelijkheden als bovenstaand, maar dan met behulp van een computergestuurd mammografisch onderzoek, in plaats van echogeleid. Dit is soms nodig, wanneer de afwijking alleen met mammografie zichtbaar is en met een echografie niet. Voor dit onderzoek zal veelal een aparte afspraak gemaakt worden.

Afbeelding punctie

Als de punctie geen uitsluitsel geeft

Soms wordt bij een punctie onvoldoende weefsel verkregen om hierop een betrouwbare diagnose te kunnen stellen. In dat geval zal het onderzoek herhaald worden of wanneer alleen een cytologische punctie plaatsvond, zal een histologische punctie volgen.

Na alle onderzoeken

Wanneer alle onderzoeken zijn afgerond, komt u terug op de mammapoli. Daar bespreekt de chirurg samen met de gespecialiseerd verpleegkundige de uitslag van alle onderzoeken met u en welke consequenties dit voor u heeft.

Afhankelijk van de uitslag kan het zijn dat:

- U niet meer terug hoeft te komen.
- Er eventueel een controle afspraak volgt.
- Er een operatie moet volgen. De gespecialiseerd verpleegkundige geeft u daar dan meer uitleg over.

Een stukje mammacare (mamma=borst; care=zorg)

Wanneer bij u borstkanker (mammacarcinoom) of een voorstadium daarvan (ductaal carcinoma in situ, DCIS genaamd) is geconstateerd, zult u waarschijnlijk behalve een operatie ook nog andere behandelingen moeten ondergaan. Nadat u dit in het kort van de chirurg heeft vernomen, leert de ervaring dat er vele vragen komen over de ziekte, het verloop en de behandelingen.

Om u en uw partner en/of familieleden zo goed mogelijk informatie hierover te geven, zal de gespecialiseerd verpleegkundige een vervolgspraak met u maken. Dit gebeurt een paar dagen nadat u de diagnose heeft gehoord, zodat u zelf ook even de tijd heeft gehad om alles te laten bezinken. De gespecialiseerd verpleegkundige zal u dan zo goed mogelijk van informatie voorzien over de ziekte en de daarbij behorende behandelingen. Daarnaast zal zij een luisterend oor bieden voor alle problemen en onzekerheden die de ziekte met zich meebrengt. Borstkanker en de behandelingen hiervan brengen immers niet alleen lichamelijk ongemak met zich mee. Er verandert van alles in uw leven en de gespecialiseerd verpleegkundige probeert u hierbij zoveel mogelijk steun en begeleiding te bieden. De gespecialiseerd verpleegkundige bezoekt u ook tijdens uw opname in de kliniek en zal daarna poliklinische afspraken met u maken voor wond- en draincontrole.

Wanneer u een operatieve behandeling heeft ondergaan, volgt vervolgens microscopisch onderzoek van het daarbij verwijderde weefsel. Ongeveer een week later komt u weer op de mammapoli terug voor de uitslag hiervan. De chirurg bespreekt dan samen met de gespecialiseerd verpleegkundige, de bevindingen met u. Daarbij zal, wanneer dat ook voor u van toepassing is, het verder behandelplan (bestraling, chemotherapie, hormonale therapie, immunotherapie) met u besproken worden.

De gespecialiseerd verpleegkundige heeft regelmatige overleg met de chirurg en is aanwezig bij de diverse besprekingen waar de behandelingen van borstkankerpatiënten besproken worden in een team van medici, die bij de behandelingen betrokken zijn. Zij is volledig op de hoogte van uw ziekte en de behandeling.

Follow up

Nadat alle behandelingen afgerond zijn, dan wel hun einde naderen, komt u in het zogenaamde follow up traject terecht. Dit betekent dat u in de jaren na uw behandeling onder controle blijft op de mammapoli. Deze controles zullen veelal door de gespecialiseerd verpleegkundige uitgevoerd worden, die hierover nauw overleg heeft met de chirurg. Op bepaalde momenten in de follow up zult u ook weer contact hebben met uw chirurg, of op indicatie, wanneer de gespecialiseerd verpleegkundige dit nodig acht.

De mammapoli en de gespecialiseerd verpleegkundige

De mammapoli vindt u op de polikliniek van de chirurgen, **locatie Helmond**. U kunt een afspraak op de mammapoli maken via de polikliniek van de chirurgen. U krijgt dan de polikliniekassistente aan de lijn, die voor u een afspraak maakt op de mammapoli. De gespecialiseerd verpleegkundige is via de polikliniek van de chirurgen in Helmond ook telefonisch te bereiken. Tijdens uw opname kunt u ook een beroep doen op de gespecialiseerd verpleegkundige. Dit kunt u dan aangeven bij de verpleegkundige op de afdeling, die voor u een afspraak met haar zal maken. Zij komt dan in de kliniek bij u langs.

Telefoonnummers en adressen

Mammacarepolikliniek

T: 0492 – 59 59 78

E: mammapoli@elkerliek.nl

Polikliniek Chirurgen

Locatie Deurne

T: 0493 – 32 89 21

Locatie Helmond

T: 0492 – 59 59 61

Afdeling Radiologie

Locatie Deurne

T: 0493 – 32 88 79

Locatie Helmond

T: 0492 – 59 56 04

Locatie Helmond

Wesselmanlaan 25

5707 HA Helmond

T: 0492 – 59 55 55

Locatie Deurne

Dunantweg 16

5751 CB Deurne

T: 0493 – 32 88 88

Locatie Gemert

Julianastraat 2

5421 DB Gemert

T: 0492 – 59 55 55

